

Součinnost pěchoty s vlastními těžkými kulomety.

Ve Vojenských rozhledech, roč. IX., čís. 12, str. 713 je stejnojmenný článek škpt. V. Woschilda.

Autoru přináleží najisto zásluha, že jím dal i u nás na přetřes tuto ožehavou a pro pěchotu — řekl bych — životní otázku. To se týká spolupráce pěchoty s těžkými kulomety vůbec, kdežto pisatel si všímá obšírněji jen části, t. j. střelby mezerami.

Vypracoval si dobrou praktiku technického rázu k realizaci střelby těžkými kulomety mezerami vlastní pěchoty a v schematických náčrtech ukazuje taktickou spolupráci s pěchotou. Žel, že návrh ten po většině, pokud se taktické stránky týká, je ideální teorie, v praxi málokdy uskutečnitelná.

Spolupráce těžkých kulometů s pěchotou (s rotami I. sledu) je problém, nad nímž si lámou hlavy již delší čas po světové válce i vojenští odborníci armád cizích, a hledají se všemožné cesty, jak

jej nejlépe rozřešiti. Není se proto čemu diviti, že ani v našich ani v cizích předpisech není bližší návod, jak prováděti střelbu mezerami. Z toho také vycházejí tendence vedoucí k zavedení jakéhosi universálního kulometu, umožňujícího svou snadnou přenosností a výkonem těsnou spolupráci na bojišti i s prvním sledem pěchoty a tak buď zcela (ideálně) nebo zčásti těžké kulomety nahraditi.

Odtud ona kombinace lehkých kulometů s příhodným podstavcem u nás i za hranicemi (viz mé články v DL. čís. 49/1928 a čís. 6/1929).

Lze říci, že nejužší spolupráci pěších rot s těžkými kulomety v obraně lze lehce řešiti a není při ní obtíží, ježto tu kulomety znamenají jen mnohonásobnou náhradu živých harcovníků.

Jinak tomu bude v útoku.

Náš Cvičební řád P-I-2b praví: „Kulomety střílejí co možná z ovládajících posic za prvním sledem střelců, přestřelují jej, anebo střílejí v jeho rozstupech. Je-li nutno, neváhají umístiti se v prvním sledu. Kulomety druhého nebo třetího sledu chrání boky nebo přestřelují jednotky prvního sledu, dovoluje-li to terén.“

Tolik Cvičební řád. Těžké kulomety mohou tedy podporovati pěchotu:

1. z dominujících míst,
2. z boků,
3. mezerami,
4. přímo v prvním sledu,
5. nepřímou střelbou.

Rozebereme zde jednotlivé ty možnosti.

K 1. Tento způsob je nejvýhodnější, ale je možný jen ve vlnovitém terénu, konkrétně v pohraničních krajinách Čech, Moravy, Slezska a sev. Slovenska bude velmi často možný, na jižních hranicích Slovenska nikoliv.

Zajišťuje nejdokonalejší využití těžkých kulometů, technických i taktických vlastností zbraně. Se zřetelem na bezpečnost vlastních jednotek vyžaduje výborné obsluhy i materiálu a zpravidla podpora přestane — opět vzhledem na bezpečnost vlastních jednotek — při větším jejich přiblížení k nepříteli — před ztečí, ačkoli by byla velmi potřebná. Na štěstí tu má pěchota lehké kulomety a granáty.

K 2. Závisí na konfiguraci terénu a podmínky pro tento způsob jsou zase až na již. Slovensku příznivé, dále pak na sestavě nebo na pásmu činnosti praporu a jeho sousedů. (Mezery mezi prapory.)

K 3. V mnohých případech, na jižní hranicích téměř vždy, budou těžké kulomety odkázány na střelbu mezerami mezi vlastními jednotkami. Tento způsob vidíme také velmi často při cvičeních, ježto se zpravidla nepodrobí jeho vykonatelnost detailnímu rozboru. Myslím, že by v mnohých případech neobstál.

Racionální využití jejich palby tu tedy stojí a padá těmito mezerami.

My však ze zkušenosti víme, že mezery jsou často nahodilé, příliš závislé na nejnižších velitelích prvního sledu — velitelích čet, družstev i jednotlivých harcovníků —, že jsou většinou pro náležité rozvinutí kulometné palby těžkých kulometů i úzké (viz též grafické tabulky škpt. W.) a velmi často se při dalších přískocích zavírají a činí palbu vůbec nemožnou. Stane se proto, že kulomet

nejlépe k palbě připravený nemůže stříleti vůbec a musí hledati místo jiné, ježto těžko může zjednávati před sebou mezeru. Myslím, že útok skutečný, v boji takové roty, nemůžeme přesně zarámečkovati, jak si autor citovaného článku obrázkem 7 představuje, aby šlo vše, tak říkajíc, jako na drátku. To by vyžadovalo také vysoce inteligentních a bystrých velitelů rojů a družstev jak u pěších, tak u kulometných rot a ty nikdy mítí nebudeme.

Ani velitel roje, družstva neb i čety nemůže mítí oči vzadu, jeť příliš zaměstnán vřavou bitvy, nepřítelem vpředu a vedením své jednotky na něho. A i kdyby věnoval zádi větší pozornost, nepozná hned, že jeho roj, družstvo při přískocích v zápalu boje přichází do prostoru ohroženého vlastními těžkými kulomety. Nic však nede-moralisuje pěchotu (trupu vůbec) více než pocit, že je vlastními jednotkami ze zádi ohrožena, hvízdání střel kolem uší zezadu ničí nervy bojovníka více než palba nepřítele — to jest již přirozený psychologický zjev.

Mezery se budou zkrátka průběhem boje ustavičně měniti, což ostatně způsobuje i terén a činnost nepřítele, a bylo by nad síly nejnižších velitelů (rojů, družstev, čet), aby je měli ustavičně v evidenci a řídili je v prospěch těžkých kulometů, které jsou za nimi. Toť nespelnitelný ideál.

Autor článku praví na str. 719, že by snad nejlépe vyhovovalo přidělení těžkým kulometům zvláštní postupové pásmo. Bohužel, není však možno pásmo předem určití, ježto těžké kulomety jsou cennou zálohou velitele praporu, který je zasadí až bude čas na rozhodujícím místě.

Zajímavé je, že se podobným řešením spolupráce, t. j. ponecháním zvláštních pásem pro postup těžkých kulometů, zabýval v roce 1926 i „Militär-Wochenblatt“,*) v němž německý autor navrhoval mimo obvyklé, průběhem boje vzniklé mezery mezi bojovými skupinami, ponechati ještě zvláštní „breite Feuergassen“ mezi útočícími jednotkami, jimiž by byly podporovány palbou těžkých kulometů.

Nehledě k správnému názoru škpt. W., že nelze předem určití tyto ulice postupu těžkým kulometům, aniž se velitel praporu předem vzdával možnosti jich výhodnějšího použití v průběhu boje, třeba připomenouti, že by osud takových ulic byl asi týž jako osud mezer druhých, že se totiž budou měniti neb i zcela zavíratí. Mimo to širší mezery by mohly býti i nebezpečné pro vedení jednotek a celého útoku. (Rozštěpení a tím zeslabení úderu.)

K 4. Nevýhody umístění těžkých kulometů v první linii jsou příliš dobře známy. Kulomety skýtají tu velké cíle, jsou proto velmi zranitelné a jejich ztráta znamená citelné, ne-li katastrofální oslabení způsobivosti praporu k boji. Jsou málo pohyblivé a mohou proto těžko pěchotu následovati. Ostatně i když přidělíme těžké kulomety přímo prvnímu sledu, zůstanou v průběhu boje vzhledem na citovanou zde nepohyblivost stejně více méně vzadu, takže i tu vznikne prakticky jako za 3. střelba mezerami.

Těžké kulomety nemohou při krátkých zastávkách přískoků dobře stříleti. Co jsou tam potom platny?

Známý německý i francouzskými činiteli uznávaný odborník plk. v. Merkatz zásadně zavrhuje použití těžkých kulometů v první linii a říká: „Následování první linie těžkými kulomety přískoky

*) Militär-Wochenblatt, roč. 111. (1926), čís. 7, čl. „Feuerschutz durch schw. M. G. beim Angriff im ebenen Gelände“, a čís. 13, čl. „Die schw. M. G. Waffe als Träger des Angriffs.“

v útoku s palebnými zastávkami je teorie. Střelci těžkých kulometů budou vyčerpáni, budou mít mimořádné ztráty a ztratí způsobilost do té míry, že vůdce za ni nebude moci odpovídati."

A konečně i náš Cvičební řád P-I-2b na str. 96 tento způsob použití připouští větou: „Je-li nutno, neváhají umístiti se v první vlně“ jen výjimečně.

Nicméně jako charakteristický příklad uvádím manévry na západním Slovensku 1928, kdy se tato výjimka stala takřka pravidlem. Terén úplně rovinný tu nedovoľoval jiné použití těžkých kulometů než v prvním sledu, vedle přestřelování z kulometů umístěných někdy výhodně na stromech. Střílení mezerami se tu nedalo realizovati vůbec, vzhledem na nepřehlednost kukuřičných polí.

Co na jedné straně bylo na závadu střílení mezerami, bylo za to na prospěch střílení z prvního sledu.

Kulometry se mohly poměrně krytě, vlastně skrytě (kukuřici) pohybovati od jedné palebné základny k druhé. Kdyby nebylo bývalo kukuřičných kultur (v zimě, na jaře), byli by velitelé trpěli všemi nedostatky tohoto použití těžkých kulometů a jejich ztráty by byly jistě obrovské.

Škpt. W. sice praví, že těžké kulometry musí býti dopraveny do palebného sledu takovým způsobem, aby je nepřítel předčasně nepoznal a aby se tak nedostaly předčasně do účinné palby. Proto se rozčleněná kulometná četa nesmí nijak rozlišovati od postupující pěchoty. Veškerý kulometný materiál musí býti nošen, aby nepřítel nepoznal postupující kulometnou jednotku podle druhu materiálu. Nepovídá však, jakým způsobem se to dá u našeho těžkého kulometu prováděti, protože to prostě v terénu nepříteli přehledném nejde.

K 5. Nepřímá střelba vyžaduje u kulometu velké donosnosti, ježto předpokládá ve většině případů střelbu na větší vzdálenosti. Myslím také, že za světové války se jí nenabývalo zkušeností právě nejlepších, a má spíše význam morální. Jako účinná podpora vzhledem na malou pravděpodobnost zásahů a přílišnou spotřebu střeliva netřeba ji u našeho těžkého kulometu bráti v úvahu.

Otázkou spolupráce těžkých kulometů s pěchotou zabývají se hlavně Němci. V *Militär-Wochenblattu* vyskytla se o tom tématu živá diskuse.

Tak jeden pisatel navrhuje úplnou změnu bojových metod pěchoty, přepracování Cvičebního řádu v tom smyslu, aby se útok pěchoty řídil zcela možností palby těžkých kulometů.

Představuje si to tak, že těžké kulometry z určitého výhodného postavení, ať již dominujícího nebo z boku, zahájí soustředěnou palbu na celý úsek nepřátelské linie a umožní tak postup vlastní pěchotě tak daleko, dokud nepřijde do sféry působnosti těchto kulometů. Tam se útočící pěchota zastaví, kulometry se k ní přemístí a znovu zahájí palbu na nepřátelskou linii, aby byl umožněn další postup pěchoty. To se opakuje tak dlouho, dokud se pěchota nemůže bez obav vrhnouti na nepřítel.

Tento způsob se mně zdá absurdní, poněvadž by útok byl přerušován a nepřítel by měl vždy čas odvetným opatřením útok zmařiti. Překvapení nepřítel jako jeden z hlavních prvků úspěchů je nemožné.

Druhý autor, navrhuje také převrat německé pěchotní taktiky, jde jiným směrem. Nenavrhuje, jak se dosud děje, přidělovati širší pásma pěším rotám, nýbrž právě naopak těžkým kulometům. Naproti tomu pěší roty pod ochranou těchto kulometů zaujmají sestavu úzkou a hlubokou, pro náraz velmi vhodnou. Proto by bitevní pole vypadalo obráceně než nyní a těžké kulomety budou hlavními nositeli boje. Způsob ten by měl i tu výhodu, že by se mnoho pěších sil ušetřilo pro různý manévry.

Autor asi zapomněl na nedostatek pohyblivosti těžkého kulometu v Německu užívaného a počítal jen s jeho mohutným palebným účinkem. Nedostatek pohyblivosti těžkého kulometu i tento způsob zavádí ad absurdum.

Z našeho Cvičebního řádu P-I-2b vyplývá, že těžké kulomety jsou zbraní praporu, a proto je praporu ponechme. Majít v této své funkci dostatečnou činnost zajištěnu: ať již:

- a) mocně střílet soustředěnou palbou na celou nepřátelskou linii (z dominující police, z boku, mezerami a p.),
- b) chrániti boky praporu,
- c) uzavřítí mezery, které snad vznikly průběhem boje,
- d) obsaditi dobytý terén a eventuálně
- e) pronásledovati palbou protivníka,
- f) proti letadlům,
- g) proti tankům (obrněným vozidlům).

Mám však dojem, že by kulometné roty praporu měly ještě disponovati alespoň dvěma kulomety takového typu, který by právě byl vhodnou zbraní proti obrněným vozidlům a letadlům.

Musily by míti větší průraznost, event. větší ráži (proti tankům), velkou donosnost pro nepřímou střelbu (proti zálohám protivníka a proti jeho doprovodnému dělostřelectvu), velkou donosnost a přesnost palby (proti letadlům).

Pro dostatečnou a přímou podporu prvních sledů pěchoty je třeba hledati zbraň jinou, velmi pohyblivou a při tom, jak jsem na počátku řekl, velmi výkonnou.

To mohou býti lehké kulomety na stabilizovaných podstavcích s výkonností, přibližující se výkonnosti kulometů těžkých s mechanismem právě tak dokonalým nebo dokonalejším než u těchto kulometů.

Veliké množství těchto kulometů při shora uvedených vlastnostech, kterého lze dosáhnouti pouhou adaptací dosavadních lehkých kulometů, dodalo by našim nejnižším jednotkám — rotám — velikou bojovou kapacitu, aniž by bylo třeba rozmnožiti početní stav, neboť pěchota ta by byla mnohem nebezpečnější, výkonnější.

To je zejména u nás, vzhledem na naše ohromné hranice, kdy na valné jejich části by tíhu boje převzaly kulomety, vysoce důležité i z důvodů strategických.

Proto je třeba v zájmu obrany státu podporovati snahu vynálezce podstavce pro náš lehký kulomet ZB. vz. 26 (viz DL. čís. 49/1928), jenž touto správnou cestou jde, a lze si jen přát, aby praktické zkoušky patentu vyhověly principům zde vysloveným.

Potom můžeme míti pěchotu velmi dobře vyzbrojenou.